

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea “Lucian Blaga” din Sibiu
1.2 Structura	Institutul de Organizare a Studiilor Doctorale și Postdoctorale
1.3 Departamentul	Școala doctorală interdisciplinară
1.4 Domeniul de studii universitare de doctorat	Teologie
1.5 Ciclul de studii	III Doctorat
1.6 Programul de studii/Calificarea	Programul de pregătire bazat pe studii universitare avansate

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Perioada bizantină și postbizantină: probleme istorice, dogmatice și liturgice						
2.2 Titularul activităților de curs	Pr. Prof. Dr. Nicolae Chifăr Prof. Dr. Ciprian Ioan Streza Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian						
2.3 Titularul activităților de seminar	Pr. Prof. Dr. Nicolae Chifăr Prof. Dr. Ciprian Ioan Streza Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	I	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	Ob.

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					14
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					14
Tutoriat					7
Examinări					2
Alte activități (cercetare, proiect)					0
3.7 Total ore studiu individual	63				
3.9 Total ore pe semestru	105				
3.10 Numărul de credite	10				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> Cunoașterea temelor aprofundate la disciplina Teologie liturgică, Istoria Bisericească Universală și Muzică și ritual, în cadrul cursurilor la nivelul licență și master
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> Competențe de operare pe calculator (minimal: Word, Internet Explorer).

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> Participare activă Lectura suportului de curs
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Lectura bibliografiei recomandate Elaborarea și susținerea lucrărilor planificate

	• Participare activă

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoaștere aprofundată a istoriei bisericești din perioada bizantină și postbizantină; • Familiarizarea cu interferența dintre respectarea fondului dogmatic și evoluția relațiilor dintre Răsărit și Apus; • Familiarizarea cu textele anaforalelor euharistice, înțelegând evoluția și dezvoltarea lor; • Înțelegerea evoluției istorice a Liturghiei creștine; • Sesizarea interdependența factorilor care au contribuit la fixarea în scris a textului celor mai vechi anaforale cunoscute și aflate astăzi în uz; • O mai bună cunoaștere generală a domeniului muzicii bisericești ortodoxe, a imnografiei bizantine și teologiei cântării liturgice; • Cunoașterea bibliografiei esențială la această tematică.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea capacității de comunicare, a asertivității; • Cultivarea capacităților creative, încurajarea gândirii flexibile; • Dezvoltarea abilităților de cooperare și muncă în echipă; • Stimularea interesului pentru profesiunea didactică; • Lărgirea viziunii metodologice printr-o abordare inter- și trans-disciplinare în cazul unor domenii speciale ale Teologiei.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • O mai bună cunoaștere a evenimentelor istorice din viața Bisericii în complexitatea lor; • Analiza textului anaforalelor bizantine aflate astăzi în uzul Bisericii Ortodoxe; • Introducere în problematica originii și evoluției anaforalelor euharistice • Cunoașterea principalelor lucrări scrise pe aceste teme.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Identificarea evoluției vieții bisericești din perspectiva evenimentelor istorice; • Aprofundarea cunoștințelor privind Ortodoxia din Balcani, cu raportare la ofensiva musulmană în zonă; • Analiza și comentarea Rugăciunii Teologice ; • Cunoașterea modului în care a fost introdus Trisaghionul biblic în anafora; • Cunoașterea și familiarizarea cu elementele specifice ale Dipticelor.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
<ul style="list-style-type: none"> • 1. Sinodalitatea Bisericii în secolele IX-XV 	conversația euristică prelegerea	
<ul style="list-style-type: none"> • 2. Misiunea creștină în secolele IX-X, cu implicare asupra relației Roma-Constantinopol 	conversația euristică prelegerea	

<ul style="list-style-type: none"> 3. Consecințele schismei de la 1054 asupra creștinismului 	conversația euristică prelegerea	
<ul style="list-style-type: none"> 4. Monahismul în Biserica Ortodoxă. Sfântul Grigorie Palama și spiritualitatea isihastă 	conversația euristică prelegerea	
<ul style="list-style-type: none"> 5. Biserica Ortodoxă sub dinastia Paleologilor (istorie, cultură, spiritualitate) 	conversația euristică prelegerea	
<ul style="list-style-type: none"> 6. Introducere generală; prezentarea structurii cursului 	conversația euristică prelegerea intensificată explicația	
<ul style="list-style-type: none"> 7. Biserica și cult în imperiul bizantin 	conversația euristică prelegerea intensificată explicația	
<ul style="list-style-type: none"> 8. Anaforalele euharistice ale cultului bizantin 	conversația euristică prelegerea intensificată explicația	
<ul style="list-style-type: none"> 9. Anafora Sfântului Ioan Gură de Aur – origini și paternitate 	conversația euristică prelegerea intensificată explicația	
<ul style="list-style-type: none"> 10. Anafora Sfântului Vasile cel Mare – origini și paternitate 	conversația euristică prelegerea intensificată explicația	
<ul style="list-style-type: none"> 11. Stadiul actual al cercetărilor în domeniul Istoriei muzicii bisericești, al imnografiei și al paleografiei muzicale bizantine 	prelegerea conversație	
<ul style="list-style-type: none"> 12. Metodologii specifice cercetării în domeniul muzicii bisericești, al imnografiei și al paleografiei muzicale bizantine 	prelegerea conversație	
<ul style="list-style-type: none"> 13. Aspecte importante ale istoriei muzicii bisericești și ale imnografiei bizantine 	prelegerea conversație	
<ul style="list-style-type: none"> 14. Teologia cântării liturgice în Biserica Ortodoxă 	prelegerea conversație	
Bibliografie Etienne Gilson, <i>Filosofia în Evul Mediu</i> , trad. Ileana Stănescu, Ed. Humanitas, 1995. Andre Vauchez, <i>Spiritualitatea Evului Mediu Occidental</i> , trad. Doina Marian și Daniel Barbu, Ed. Meridiane, 1994. B. Jelavich, <i>Istoria Balcanilor</i> , trad. de M.E. Avădanei, vol. I-II, Iași, 2000; F. Dvornik, <i>Slavii în istoria și civilizația europeană</i> , trad. de D. Stanciu, București 2001;		

- A.-E.N. Tachiaos, Sfinții Chiril și Metodie și culturalizarea slavilor, trad. de C. Făgețan, București, 2002;
C. Ștefan, Misiunea creștină în Apus și Răsărit (secolele V-X), Cluj-Napoca, 2002.
M. Șesan, Iliricul între Roma și Bizanț, în: „Mitropolia Ardealului” nr. 3-4/1960, p. 202-224;
Al. Madgearu, Asăneștii. Istoria politico-militară a statului dinastiei Asan (1185-1280), Târgoviște, 2014;
Nicolae Chifăr, Statul vlaho-bulgar al Asăneștilor între Bizanț și Roma până la moartea lui Ioniță Caloian (1207), în vol. ”Teologia Ortodoxă în dialog – evocări, analize, perspective”, volum dedicate părintelui profesor doctor Viorel Ioniță la împlinirea vârstei de 70 de ani, coord. D. Benga/C. Pătuleanu, Ed. Universității din București, București, 2016, p. 389-410.
Idem, Sârbii și Imperiul bizantin în timpul țarului Ștefan Dușan, în vol. „File de istorie. Prețuire și recunoștință Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu”, Ed. Presa Universitară Clujeană/ Andreiana Sibiu, 2012, p. 156-173;
Idem, Istoria creștinismului, vol. II, Ed. Universității „Lucian Blaga” Sibiu, 2008, p. 5-119.
- Pr. Petre Vintilescu, *Anaforaua sau ritul Sfintei Jerfje euharistice*, Biserica Ortodoxă Română 7-8 (1961), p. 733-754.
IDEM, *Binația Liturghiei*, ST 3-6 (1950), p. 125-136.
IDEM, *Contribuții la lămurirea unei controverse de tipic privitoare la vohodurile Liturghiei*, ST 3-4 (1951), p. 121-166.
IDEM, *Încercări de istorie a Liturghiei Liturghia creștină în primele trei veacuri*, București, 1930.
IDEM, *Liturghia credincioșilor privită istoric în structura și rânduiala ei*, BOR 1-3 (1943), p. 33-85.
IDEM, *Liturghierul explicat*, București, 1998.
IDEM, *Liturghiile bizantine privite istoric în structura și rânduiala lor*, București, 1943.
IDEM, *Proscomidia privită istoric în structura și rânduiala ei*, BOR 7-8 (1942), p. 320-360.
IDEM, *Rugăciunea dipticelor sau pomenirilor de la Sfânta Jerfă euharistică*, Biserica Ortodoxă Română 7-8 (1962), p. 658-672.
IDEM, *Troparul Ceasului al treilea în rânduiala Epiclezei*, în: BOR 1-2 (1937), p. 1-21;
IDEM, *Epicleza*, BOR 1-2 (1962), p. 86-104.
ANAFORAUA VERSIUNII BIZANTINE A SFANTULUI VASILE editată de Stefano Parenti, Elena Velkovska (eds.), *L' eucologio Barberini gr. 336 (=BELS 80)*, Roma, 1995, p. 1-24
BAUMSTARK, A., *Anaphora*, Reallexikon für Antike and Christentum 1 (1950), p. 418-27.
IDEM, *Liturgie comparée. Principes et Méthodes pour l'étude historique des liturgies chrétiennes*. Troisième édition revue par Dom Bernard Botte O. S. B., Chevetogne, 1953, p. 2-3.
BORNERT, R., *Les commentaires byzantines de la divine liturgie du VIIe au Xve siècle*, Paris, 1966.
H. Engberding, *Das eucharistische Hochgebet der Basileiosliturgie. Textgeschichtliche Untersuchungen and kritische Ausgabe (=Theologie des Christlichen Ostens. Texte and Untersuchungen 1)*, Münster, 1931, p. 77 și urm.
- Vasile Grăjdian, *Studii de teologie imnografică*, Editura Universității “Lucian Blaga”, Sibiu, 2008.
Idem, *Teologia cântării liturgice în Biserica Ortodoxă - Aspecte de identitate a cântării liturgice ortodoxe*, Editura Universității “Lucian Blaga”, Sibiu, 2000.

8.2 Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Sinodalitatea Bisericii în secolele IX-XV	Seminarizare	
2. Consecințele schismei de la 1054 asupra creștinismului	Seminarizare	
3. Biserica Ortodoxă sub dinastia Paleologilor (istorie, cultură, spiritualitate)	Seminarizare	
4. Biserica și cult în imperiul bizantin	Seminarizare	
5. Anaforaua Sfântului Ioan Gură de Aur – origini și paternitate	Seminarizare	
6. Anaforaua Sfântului Vasile cel Mare – origini și paternitate	Seminarizare	
7. Teologia cântării liturgice în Biserica Ortodoxă	Seminarizare	
Bibliografie		

A se vedea cea indicată la punctul 8.1.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Se realizează prin:

- elaborarea unor instrumente eficiente de cunoaștere a personalității;
- proiectarea și implementarea unor activități, proiecte de cercetare cu scopul aplicării competențelor dobândite în urma studiului disciplinei;
- elaborarea unor strategii de îmbunătățire a funcțiilor cognitive din input, elaborare și output.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	<ul style="list-style-type: none"> • Volumul și corectitudinea cunoștințelor • Rigoarea științifică a limbajului • Organizarea conținutului 	Examen scris	70%
10.5 Seminar/laborator	Rigoarea științifică a conținutului	Lucrare de seminar	30%
10.6 Standard minim de performanță: 75%			

Data completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

01.10.2020

Pr. Prof. Dr. Nicolae Chifăr

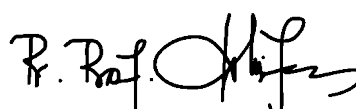
Prof. Dr. Ciprian Streza

Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian

Pr. Prof. Dr. Nicolae Chifăr

Prof. Dr. Ciprian Streza

Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian

